

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено
рішенням вченої ради
економічного факультету
прот. № 1 від 30.08.2021 р

Рекомендовано
на засіданні кафедри
УДіКФ
прот. №1 від 27.08.2021 р.

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

СИЛАБУС

2021/2022 навч. рр.

Галузь знань	– 07 «Управління і адміністрування»
Спеціальність	– 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»
Освітні програми	– Управління фінансами, банківська справа і страхування – Управління фінансами та трейдинг на світових фінансових ринках
Освітній рівень	– перший (магістр)
Кількість кредитів ЄКТС	– 3 (90 годин)
Семестр	– 1
Спікер курсу - Зайцева Іраїда Юріївна (доктор економічних наук, професор) Контакти: +38 (057) 730-10-96, e-mail: zaitsevairaida@kart.edu.ua	
Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – http://rasp.kart.edu.ua/ Веб сторінка курсу: https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=5243 Додаткові інформаційні матеріали: http://lib.kart.edu.ua/	

Чому одні країни, підприємства або ж люди стають фінансово успішними, а інші – ні? Якими є загальні принципи управління фінансами, які визначають успіх? Що треба врахувати, маючи бізнес-ідею? Як оцінити ефективність та інвестиційну привабливість бізнесу? Якими є найсучасніші тренди розвитку фінансів?

Про це йтиметься в курсі "Фінансовий менеджмент". Трохи історії, трохи теорії та багато посилань на актуальну українську дійсність. Чи треба буде докладати зусилля? Так, безумовно! Людство займається фінансами не так вже й довго, тому ми не маємо спеціального відділу мозку, який би відповідав за фінансові розрахунки. Саме тому часто люди помиляються, адже фінанси – це сфера ризику й непевності. Врахувати та нейтралізувати ці ризики можна тільки за допомогою ретельного вивчення цікавого та дуже корисного курсу «Фінансовий менеджмент», який допоможе навчитися приймати зважені управлінські рішення, направлені на формування, розподіл та використання фінансових ресурсів підприємства і організацію його грошових потоків з метою отримання прибутку та досягнення оперативних та стратегічних цілей.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів.

Заплановані загальні компетентності (ЗК), спеціальні (фахові) компетентності (СК), результати навчання (ПР):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність виконувати наукові дослідження у сфері фінансів, банківської справи та страхування з урахуванням поставлених завдань та наявних обмежень.

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР14. Обґрунтовувати актуальність досліджень, можливість досягнення поставлених цілей з урахуванням наявних ресурсів, висувати гіпотези, аргументувати висновки за результатами досліджень.

ПР15. Презентувати результати власних досліджень зокрема, шляхом підготовки наукових публікацій і виступів на наукових заходах.

Чому ви маєте обрати цей курс?

В результаті вивчення дисципліни ми допоможемо розвинути/сформувати такі компетентності:

– планувати роботу і вживати конкретні заходи з поліпшення фінансового стану підприємства; розробляти шляхи підвищення

рентабельності підприємства; використовувати фінансове планування для досягнення фінансової сталості та плато-спроможності підприємства;

– застосовувати конкретні управлінські рішення для підвищення дохідності підприємства (фірми), організації та установи;

– розробляти оптимальну в конкретних фінансово-господарських умовах фінансову стратегію діяльності підприємства з урахуванням його фінансово-економічного стану та місця на ринку;

– формувати оптимальні напрямки інвестиційної діяльності, здійснювати її диверсифікацію; обмежувати фінансові ризики в інвестиційній діяльності; планувати діяльність інвестиційних фондів і компаній на принципі диверсифікації вкладень;

– застосовувати на практиці конкретні методи, засоби та інструменти фінансового управління підприємством, спрямованого на обмеження кризових процесів і недопущення його збитковості; ринкові прийоми забезпечення рентабельної роботи підприємства тощо

Фінансовий менеджмент /схема курсу

Міркувати, співпрацювати	Лекції Практичні заняття Довідковий матеріал Мультимедійні презентації	Адаптуватися, шукати	<ul style="list-style-type: none"> ▪ запитувати різні бази даних; ▪ опитувати оточення; • консультуватися з експертами; ▪ здобувати інформацію; • працювати з документами та класифікувати їх; <ul style="list-style-type: none"> ▪ пристосовуватися до швидкоплинних змін • включатися в проект, • відповідати за результат, • входити до групи або колективу та робити свій внесок; • злагоджено працювати в групі або колективі; • організовувати власну роботу; • застосовувати обчислювальні й моделюючі прилади
	Обговорення в аудиторії Групові завдання Самостійна робота Індивідуальні консультації Іспит	Виконати	

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає студентам глибоке розуміння систематизації успішних прикладів віртуального бізнесу та практичні рекомендації з його просування в Інтернет мережах.

Курс супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями.

Студенти самостійно зможуть застосовувати методичні підходи та інструментарій фінансового менеджменту в процесі управління підприємством; формувати та ефективно використовувати систему інформаційного забезпечення для прийняття рішень у процесі управління фінансами підприємства; розробляти оптимальну стратегічну та оперативно-тактичну фінансову політику на підприємствах різних організаційно-правових форм та різних форм власності з врахуванням їх фінансового становища та кон'юнктури ринку; здійснювати розробку етапів політики управління прибутком за основними напрямками з врахуванням стратегічних та оперативно-тактичних цілей підприємства, а також проводити контроль за її впровадженням; розробляти основні напрямки політики управління необоротними та оборотними активами підприємства, використовувати оптимізаційні моделі для визначення оптимального розміру товарно-матеріальних запасів, готової продукції, дебіторської заборгованості та грошових коштів підприємства; визначати поелементну вартість капіталу підприємства, його середньозважену вартість, граничну вартість та оцінювати вплив структури капіталу на його вартість; самостійно визначати оптимальні шляхи інвестиційної діяльності, застосовувати методи визначення дохідності реальних та фінансових інвестицій; застосовувати методичні підходи при розробці фінансових планів та прогнозів подальшого розвитку з метою досягнення як стратегічних, так і оперативно-тактичних цілей підприємства; своєчасно застосовувати зовнішні та внутрішні механізми фінансової стабілізації підприємства з метою запобігання кризового фінансового становища на підприємстві.

Сфера реалізації набутих знань і вмінь в майбутній професії

Знання та вміння, набуті при вивченні дисципліни «Фінансовий менеджмент» зможуть застосувати, працюючи у підприємствах різних форм власності й видів економічної діяльності: Укрзалізниця; державна служба; товарні, фондові та валютні біржі; сфера міжнародної торгівлі та туризму; інвестиційні компанії; страхові компанії; банківські та фінансово-кредитні установи; дилерські та брокерські компанії; інвестиційні, трастові та майнові фонди; навчальні заклади.

Теми курсу

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Організація фінансового менеджменту на підприємствах.

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Сутність фінансового менеджменту, його необхідність і значення в умовах ринкової економіки. Об'єкти та суб'єкти фінансового менеджменту. Мета, основні завдання та функції фінансового менеджменту. Стратегічний та оперативно-тактичний фінансовий менеджмент. Механізм фінансового менеджменту та його основні елементи.

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

Організаційне забезпечення фінансового менеджменту підприємства. Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту.

Тема 3. Математичні основи фінансового менеджменту

Сутність вартості грошей у часі та її вплив на прийняття фінансових рішень. Прості ставки позикових відсотків. Прості облікові ставки. Складні ставки позикових відсотків. Складні облікові ставки. Фінансова рента. Сутність ануїтету та його види. Концепція і

методичний інструментарій обліку чинника інфляції. Концепція і методичний інструментарій обліку чинника ризику. Концепція і методичний інструментарій обліку чинника ліквідності.

Тема 4. Управління активами

Методичне забезпечення управління активами. Склад і структура активів підприємства. Зміст та завдання управління активами. Управління необоротними активами підприємства. Політика управління оборотним капіталом підприємства. Управління виробничими запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Управління грошовими активами.

Тема 5. Вартість і оптимізація структури капіталу

Поняття вартості капіталу підприємства. Середньозважена вартість капіталу. Визначення вартості власного капіталу підприємства. Визначення вартості позикового капіталу підприємства. Механізм фінансового важеля. Оптимізація структури капіталу.

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Управління фінансами підприємства

Тема 6. Управління прибутком

Сутність, мета та основні завдання управління прибутком підприємства. Сутність і мета управління витратами підприємства. Операційний аналіз на підприємстві. Механізм операційного важеля. Політика управління розподілом прибутку.

Тема 7. Управління інвестиціями

Сутність інвестиційної політики підприємства. Класифікація інвестицій. Управління реальними інвестиціями. Сутність та класифікація фінансових інвестицій підприємства. Управління фінансовими інвестиціями. Методи оцінки фінансових інвестицій. Особливості управління портфелем фінансових інвестицій підприємства.

Тема 8. Управління грошовими потоками підприємства

Значення ефективного управління грошовими потоками підприємства. Класифікація видів грошових потоків підприємства. Принципи, мета та етапи управління грошовими потоками підприємства. Методи оптимізації грошових потоків підприємства. Планування грошових потоків на підприємстві.

Тема 9. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування

Сутність та необхідність фінансового прогнозування і планування на підприємстві. Підсистеми фінансового планування: їх сутність і взаємозв'язок. Процес бюджетування в загальній системі фінансового планування. Види бюджетів підприємства. Особливості їх складання.

Тема 10. Антикризове фінансове управління на підприємстві

Фінансова криза на підприємстві: сутність, ознаки і джерела виникнення. Економіко-правові аспекти банкрутства підприємств в Україні. Діагностика банкрутства підприємства. Формування та реалізація політики антикризового фінансового управління підприємством. Сутність фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. Внутрішні і зовнішні механізми фінансової стабілізації підприємства. Сутність і форми фінансової санації підприємства.

Фінансовий менеджмент / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Запрошені лектори	
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Розрахункова робота	
	Індивідуальні консультації	
	Іспит	

Практичні заняття курсу передбачають вивчення прийомів та методів управління ризиком із застосуванням інструментарію економіко-математичного моделювання та інформаційних технологій. Виконання завдань супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

- 1 <http://lib.kart.edu.ua/> (Електроний портал УкрДУЗТ)
- 2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 3 <http://kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України)
- 4 <http://minfin.gov.ua> (Міністерство фінансів України);
- 5 <https://www.nssmc.gov.ua> (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку)
- 6 <http://www.ux.ua> (Офіційний сайт Української біржі)
- 7 <http://www.pfts.ua> (Офіційний сайт Фондової біржі ПФТС)

Правила оцінювання

Методи контролю: усне опитування, поточний контроль, модульний контроль (тести), підсумкове тестування, іспит.

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentuvnz/polojennya-12-2015.pdf>)

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання.

Принцип формування оцінки за модуль у складі залікових кредитів I і II за 100- бальною шкалою показано у таблиці, де наведена максимальна кількість балів, яку може набрати студент за різними видами навчального навантаження.

Для контролю знань за практичною складовою дисципліни у вигляді письмової контрольної роботи. Письмові контрольні роботи – це ефективний метод перевірки й оцінки знань, вмінь і навичок студентів, а також їх творчих здібностей, що дає можливість у найбільш короткий термін одночасно перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами групи та визначити напрями для індивідуальної роботи з кожним. Однорідність робіт, що виконуються студентами, дозволяє пред'являти до всіх однакові вимоги й об'єктивно оцінювати результати навчання.

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль	Сума балів за модуль
до 60	до 40	до 100
Поточний контроль		1 семестр
відвідування занять		до 5 включно
активність на заняттях (лекціях, практичних)		до 5 включно
виконання поточних контрольних завдань		10
виконання письмових контрольних робіт протягом модулю		20
виконання та захист самостійних робіт відповідно до варіанту		20
підсумок		60

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю (не склав змістовий модуль), має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана відповідно до встановленого терміну. При заповненні екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E).

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Спікер курсу

Зайцева Іраїда Юрїївна (<http://kart.edu.ua/kafedra-f-ua/zav-kaf-f-ua>) – лектор з питань фінансового менеджменту в УкрДУЗТ. Доктор економічних наук з 2011 року. Дисертацію захистила у спеціалізованій вченій раді Д64.820.05 при Українській державній академії залізничного транспорту за спеціальністю 08.00.04 - «Економіка та управління підприємствами», номер диплома № ДД №000624. Професор кафедри фінансів з 2014 року. Напрямок наукової діяльності: економіко-організаційні підходи до захисту підприємств від недружніх поглинань; управління економічною безпекою підприємств; підвищення ефективності вантажних залізничних перевезень в Україні в умовах глобалізації. Автор понад 100 наукових праць.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, щовся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати

завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=5243>